

A VERSENYKÉPESSÉG MÉRÉSÉNEK MÓDSZERTANA

2019

„Látni, amit mindenki lát, és gondolni, amit még senki sem gondolt.”

Szent-Györgyi Albert

A VERSENYKÉPESSÉG MÉRÉSÉNEK MÓDSZERTANA

2019

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

TARTALOM

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
I. AZ MNB VERSENYKÉPESSÉGI MUNKÁJÁNAK MÉRFÖLDKÖVEI	6
II. AZ MNB VERSENYKÉPESSÉGI VISSZAMÉRŐ RENDSZERÉNEK FELÉPÍTÉSE	8
III. VERSENYKÉPESSÉGI TÜKÖR – A 330 PONT MEGVALÓSULÁSÁNAK MÉRÉSE	10
III.1. A MEGVALÓSULÁS MÉRTÉKÉNEK SZÁMSZERŰSÍTÉSE	10
III.2. A MEGVALÓSULÁS RÉSZLETEINEK LEÍRÁSA	14
IV. VERSENYKÉPESSÉGI JELENTÉS – MAGYARORSZÁG VERSENYKÉPESSÉGI HELYZETÉNEK OBJEKTÍV MÉRÉSE	15
FORRÁSOK.....	19

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyar Nemzeti Bank 2013 óta a törvényi felhatalmazásával összhangban, a korábbinál szélesebb látókörrel végzi a munkáját, beemelve a versenyképesség alakulását is elemzési keretrendszerébe. Az elsődleges mandátum, az árstabilitás elérése és fenntartása, továbbá a pénzügyi stabilitás biztosítása mellett a jegybanknak törvényi feladata az is, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel támogassa a Kormány gazdaságpolitikáját. Hazánk gazdasága sikeres felzárkózási pályára állt az elmúlt években, azonban ez csak akkor lehet hosszú távon is fenntartható, amennyiben fennmarad a fejlett országokhoz képest vett évi, legalább 2 százalékpontos növekedési többlet. A gazdaság potenciális növekedési ütemének növeléséhez versenyképességi fordulatra van szükség.

Az MNB az elmúlt években több kiadványban elemezte hazánk versenyképességét és javaslatokat tett annak fejlesztésére. A MNB 2016-ban kezdett el foglalkozni Magyarország versenyképességi helyzetének mélyebb vizsgálatával. Első lépésben a Versenyképesség és növekedés című könyv – a közgazdasági, elméleti háttér mellett – áttekintette a sikeres felzárkózást végrehajtó országok példáit, valamint átfogó módon megvizsgálta a magyar gazdaság teljesítményét hosszú távon meghatározó tényezők helyzetét. Ezt követően készült el az első Versenyképességi jelentés, amely több mint 100 mutaton keresztül mérte Magyarország versenyképességét az Európai Unió és a visegrádi régió államaival összehasonlítva. A 2018-ban megjelent Növekedési jelentés 12 éves vízióként tűzte ki a magyar gazdaság elé azt a pályát, amelyen keresztül 2030-ra megközelíthető Ausztria fejlettségi szintje. A 2019-ben közzétett 330 pontos Versenyképességi program (valamint az előző évben publikált 180 pont) pedig megfogalmazta azokat a konkrét intézkedéseket, amelyek végrehajtásával a kitűzött pálya megvalósítható.

A Magyar Nemzeti Bank továbbra is elkötelezett Magyarország versenyképességének javítása és annak mérése mellett, ezért megerősíti a versenyképességet elemző és mérő rendszerét. A versenyképesség javításához első lépésként annak megfelelő mérése szükséges, amelyet legátfogóbban az MNB végez Magyarországon. A versenyképesség változását két oldalról vizsgáljuk. Egyrészt a versenyképességet érintő strukturális intézkedések folyamatos monitorozásán, másrészt a versenyképességet meghatározó tényezők objektív mérésén keresztül. Mindkét típusú elemzés megjelent már az MNB gyakorlatában, azonban a jövőben ezek még nagyobb hangsúlyt kapnak. Az ilyen irányú jövőbeni elemzések módszertani elemeit jelen kiadvány foglalja össze (1. ábra).

Az MNB versenyképességi visszamérő rendszere két, évente megjelenő kiadvánnyal fogja értékelni a versenyképességi fordulat előrehaladását. A *Versenyképességi tükör* azt követi nyomon, hogy az MNB által megfogalmazott, versenyképesség javítását célzó javaslatok milyen mértékben és ütemben valósulnak meg. A *Versenyképességi jelentés* célja pedig annak mérése, hogy a javaslatok megvalósulása milyen hatással van Magyarország versenyképességi helyzetére. Mindkét kiadvány évente egyszer fog megjelenni.

1. ábra: A fenntartható felzárkózás megvalósításához szükséges lépések

Forrás: MNB.

A Versenyképességi tükör című kiadvány minden év őszén jelenik meg, és azt vizsgálja, hogy az MNB által tett 330 versenyképességi javaslat mekkora része valósult meg. A kiadvány nyomon követi a *Versenyképességi programban* vizsgált 12 területen megfogalmazott javaslatokat, és bemutatja, hogy milyen intézkedések történtek e területeken. Az intézkedések ismertetése mellett számszerűsíti a 330 javaslat tényszerű megvalósulásának mértékét valamennyi területen és aggregáltan is.

A tavasszal megjelenő Versenyképességi jelentés a legfontosabb versenyképességi mérőszámokat fogja tartalmazni tárgyszerűen. Ez a kiadvány 2017-ben jelent meg először, és több mint 100 strukturálisan fontos mutatót vizsgált. Szemben a nemzetközi versenyképességi rangsorok egy részével, a *Versenyképességi jelentés* arra törekszik, hogy lehetőség szerint teljes egészében objektív mutatókra építve mutassa be hazánk versenyképességi helyzetét európai összevetésben. A *Versenyképességi jelentés* kiemelt célja, hogy bemutassa, mely területeken, mely versenyképességet meghatározó tényezőkben, mutatókban sikerült javulnia Magyarországnak az elmúlt évek során, illetve hol marad el a régiós és uniós versenytársaktól.

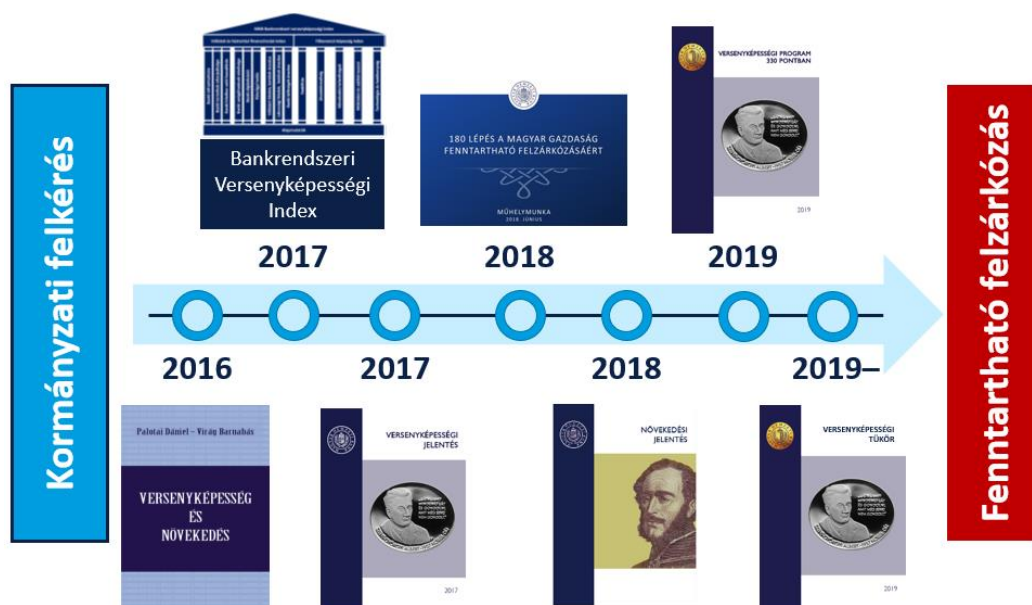
Az MNB versenyképességi visszamérő rendszere nemzetközi összevetésben is egyedi lesz. Ismereteink szerint egyetlen másik jegybank, ország vagy nemzetközi versenyképességi rangsor sem rendelkezik jelenleg az itt bemutatotthoz hasonlóan átfogó, több lábon álló, objektív mutatókon alapuló és részletes elemzéseket is tartalmazó versenyképességet értékelő rendszerrel.

Az MNB fontosnak tartja, hogy a szakértőkön kívül az érdeklődő közönség számára is információkat biztosítson Magyarország versenyképességi helyzetéről. A versenyképességi fordulat megvalósulásához számos területen nem csupán a Kormány, hanem a gazdaság szereplőinek aktív közreműködésére, szemléletváltására is szükség van. Éppen ezért különösen lényegesnek tartjuk azt, hogy a különböző kommunikációs csatornákon keresztül minél szélesebb rétegekhez jussanak el az MNB versenyképességgel kapcsolatos üzenetei és javaslatai.

I. AZ MNB VERSENYPÉSSÉGI MUNKÁJÁNAK MÉRFÖLDKÖVEI

Az MNB megközelítése szerint egy nemzetgazdaság akkor versenyképes, ha a rendelkezésére álló erőforrásait optimálisan hasznosítja a lehető legmagasabb szintű, de még fenntartható jólét elérése érdekében. Ahogy azonban nincsen a sikeres gazdasági felzárkózásnak univerzális receptje, úgy a versenyképességnek sincsen általános és mindenki által egységesen elfogadott pontos definíciója. Egyes országokban a versenyképesség javulása a reálgazdaság gyorsabb növekedését vonja maga után, másutt inkább a gazdasági vezető szerep fenntartását és az alapvető tényezők minőségi jellemzőinek (életminőség, környezetvédelem, fenntarthatóság) javulását eredményezi. Néhány alapvető tényező szükséges és előnyös jellegéről azonban konszenzus áll fenn. A versenyképes gazdasági működéshez biztosan szükségesek a szilárd alapok, mint például a stabil makrogazdaság és pénzügyi szektor, a hatékony állami működés, a kedvező demográfiai folyamatok, erős hazai vállalati szektor, rugalmas munkaerőpiac illetve a minőségi oktatási és egészségügyi ellátás. Ezekre építve lehet jól működő és kiszámítható üzleti környezetet kialakítani, beruházásokat és innovációt ösztönözni, ami a szakképzett munkaerő megbecsülésén keresztül elvezethet a termelékenység növekedéséhez és a tartós gazdasági felzárkózáshoz.

2. ábra: Az MNB versenyképességi munkájának mérföldkövei

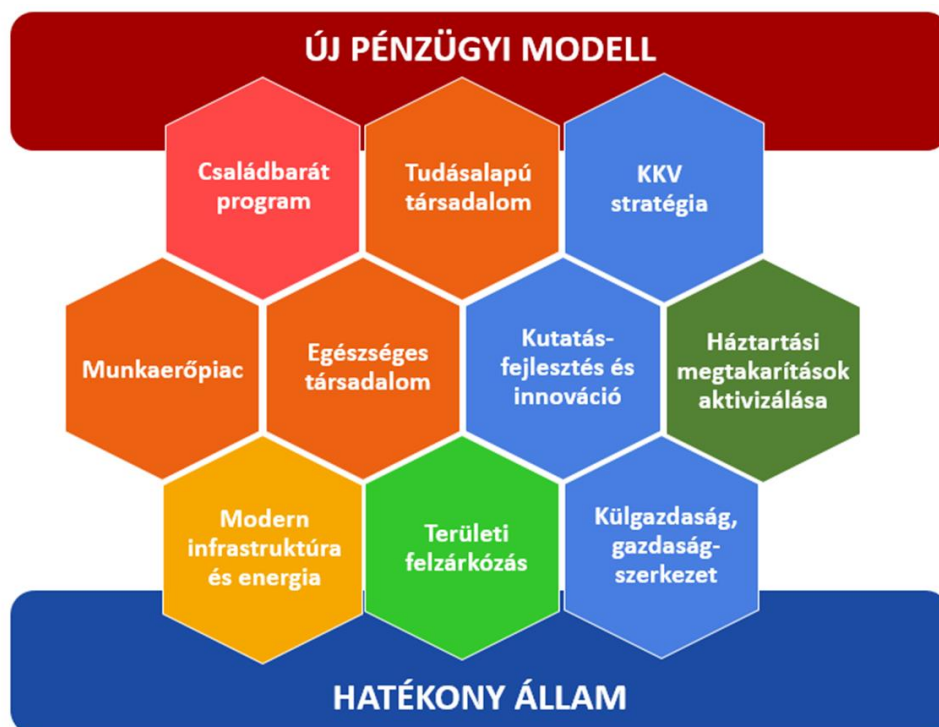

Forrás: MNB.

Az MNB 2016-ban kormányzati felkérésre kezdett el foglalkozni Magyarország versenyképességi helyzetének mélyebb és átfogóbb vizsgálatával (2. ábra). Ebben az évben jelent meg a *Versenyképesség és növekedés* című monográfia, amely áttekintette a gazdasági felzárkózás elméletét a sikeresen felzárkózó országok történetén és jellemzőin keresztül. A kiadvány a nemzetközi tapasztalatok alapján 7 témakörben összesen 50 javaslatot fogalmazott meg a magyar gazdaság fenntartható fejlesztése érdekében. Ezt követően 2017-ben jelent meg a Bankrendszeri Versenyképességi Index, amely a nemzetközi versenyképességi rangsorok módszertanát továbbfejlesztve mutatta be a hazai bankszektor helyzetét. Az MNB ugyanebben az évben jelentette meg első ízben a *Versenyképességi jelentését*, amely 11 témakörben, több mint 100 darab, döntően objektív mutató segítségével igyekezett minél teljesebb képet nyújtani hazánk versenyképességi helyzetéről. Ez a kiadvány egyúttal monitorozta a *Versenyképesség és növekedés* monográfiában megjelent javaslatok teljesülését is.

Az MNB elemzése alapján a fenntartható felzárkózás elengedhetetlen feltétele a versenyképességi fordulat megvalósulása Magyarországon. Az MNB több kiadványában is tett javaslatokat arra vonatkozóan, hogy milyen intézkedések végrehajtása szükséges ahhoz, hogy hazánk versenyképessége érdemben javuljon. A már említett *Versenyképesség és növekedés* című monográfia 50 javaslatot tartalmazott. Ezt követően az MNB 2018 nyarán terjesztette be a Versenyképességi Tanács elé az újabb, immár összesen 180 javaslatot tartalmazó műhelymunkáját. Az itt bemutatott felzárkózási modell részleteit az ugyanezen év őszén megjelent Növekedési jelentés tartalmazta. A versenyképességi munka következő lépéseként 2019 februárjában jelent meg a 330 pontot tartalmazó *Versenyképességi program*, amely a korábbi kiadványok eredményeire építve 12 területen fogalmazott meg javaslatokat (3. ábra).

3. ábra: Az MNB Versenyképességi programjában lefedett területek

Forrás: MNB Versenyképességi program 330 pontban.

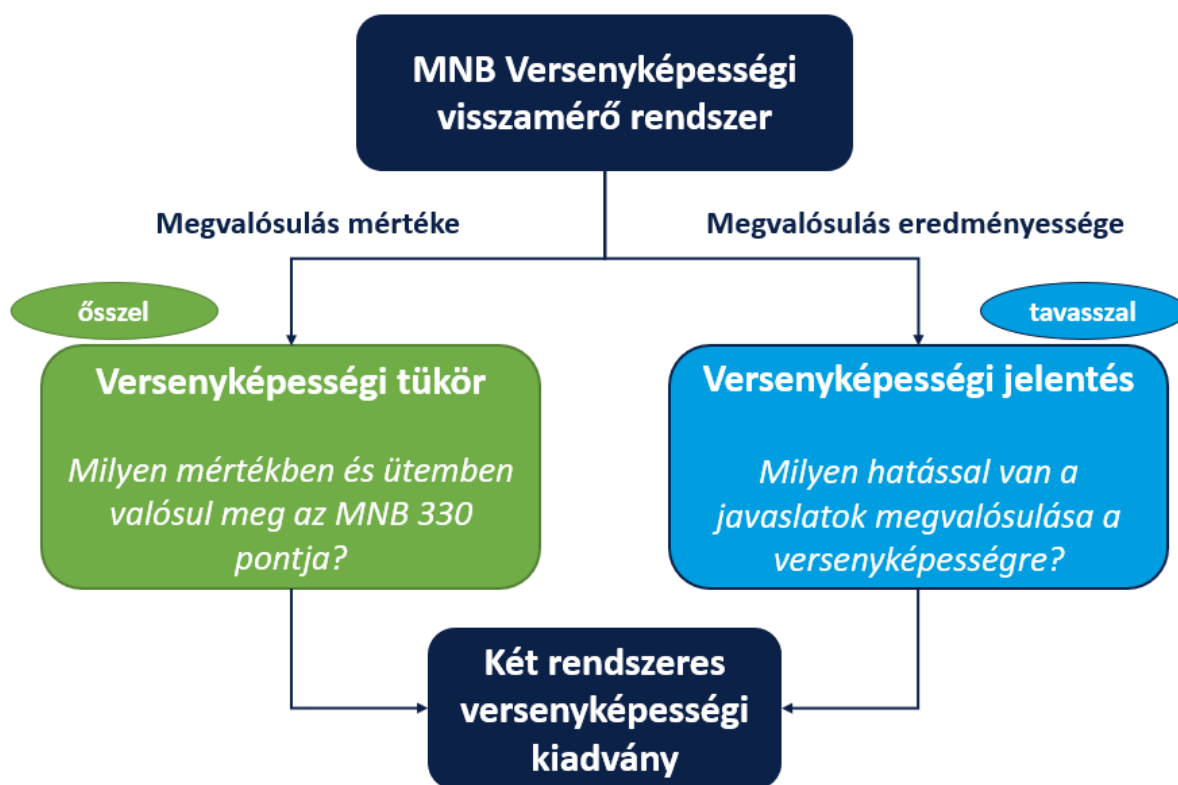
Az MNB *Versenyképességi programja* elsősorban a versenyképességi reformok kereteire és fő irányaira tett javaslatot, azonban a részletszabályok kidolgozása és ütemezése az MNB hatáskörén kívül esik, az a **Kormány és a szaktárcák kompetenciája**. Az MNB a 330 pont megfogalmazása után a javasolt reformok megvalósulásának folyamatos nyomon követésével, illetve a versenyképességi helyzet átfogó és objektív elemzésével tud hozzájárulni a versenyképességi fordulathoz. Fontos hangsúlyozni, hogy a sikeres felzárkózáshoz szükséges versenyképességi reformoknak önmagukon túlmutató, multiplikatív hatásuk van, amelyek szerteágazó és többszörösen visszacsatoló pozitív folyamatokat indítanak be a teljes nemzetgazdaságban. Éppen ezért minél hamarabb valósulnak meg a javaslatok, annál hamarabb tudják kifejteni pozitív hatásukat a gazdasági fejlődésre. Ugyanakkor a rendelkezésre álló költségvetési mozgásteret mindig szem előtt kell tartani a nemzetgazdaság pénzügyi egyensúlyának folyamatos fenntartása érdekében.

II. AZ MNB VERSENYKÉPESSÉGI VISSZAMÉRŐ RENDSZERÉNEK FELÉPÍTÉSE

Az MNB folytatni fogja Magyarország versenyképességének elemzését az eddigiekhez képest megújult és kibővült formában. A több lépcsőben elvégzett helyzetelemzés és az e munka eredményére épülő versenyképességi javaslatok után a következő lépés a visszamérés, azaz az egyes versenyképességi területeken elért fejlődés nyomon követése. A sikeres versenyképességi fordulat megvalósulásához ugyanis folyamatosan monitorozni szükséges a versenyképességi szempontból lényeges területek helyzetét és a megfogalmazott javaslatok teljesülését.

Az MNB versenyképességi visszamérő rendszere két, évente megjelenő kiadványból épül fel (4. ábra) A visszamérő rendszeren belül külön kiadványban jelenik meg annak vizsgálata, hogy az MNB által megfogalmazott versenyképesség javítását célzó javaslatok milyen ütemben valósulnak meg (*Versenyképességi tükör*), illetve, hogy a javaslatok megvalósulása milyen hatással van Magyarországon versenyképességi helyzetére (*Versenyképességi jelentés*). Mindkét kiadvány évente egyszer fog megjelenni (5. ábra).

4. ábra: Az MNB Versenyképességi visszamérő rendszerének elemei

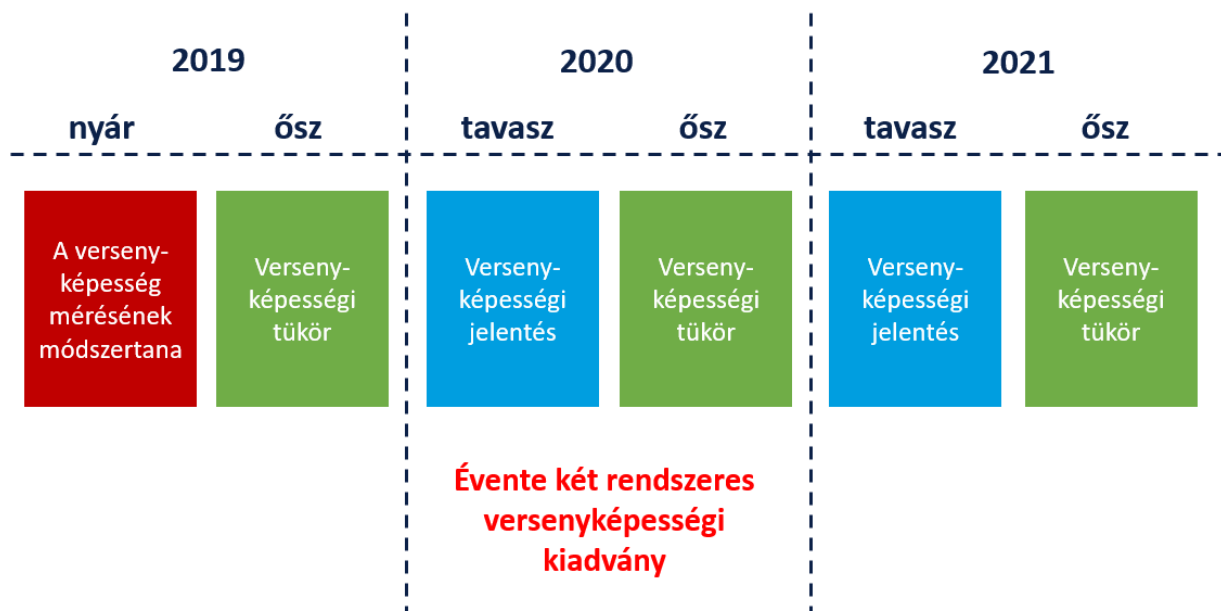

Forrás: MNB.

A *Versenyképességi tükör* című kiadvány minden év őszén jelenik majd meg, és azt vizsgálja, hogy az MNB által tett 330 versenyképességi javaslat mekkora része valósult meg. A kiadvány nyomon követi a *Versenyképességi program*ban vizsgált 12 területen megfogalmazott javaslatokat, és bemutatja, hogy milyen intézkedések történtek e területeken. Az intézkedések ismertetése mellett számszerűsíti a 330 pontos program megvalósulásának mértékét valamennyi területen, valamint aggregáltan is.

A *Versenyképességi jelentés* továbbra is a legfontosabb versenyképességi mérőszámokat fogja tartalmazni tárgyszerűen. Ez a kiadvány 2017-ben jelent meg először, és több mint 100 strukturálisan fontos mutatót vizsgált. Szemben a nemzetközi versenyképességi rangsorok egy részével, a *Versenyképességi jelentés* arra törekedett, hogy lehetőség szerint teljes egészében objektív mutatókra építve mutassa be hazánk versenyképességi helyzetét európai összevetésben.

5. ábra: Az MNB Versenyképességi visszamérő rendszerének várható megjelenései

Forrás: MNB.

Az MNB versenyképességi visszamérő rendszere nemzetközi összevetésben is egyedi lesz. Ismereteink szerint egyetlen másik jegybank, ország vagy nemzetközi versenyképességi rangsor sem rendelkezik jelenleg az itt bemutatotthoz hasonlóan átfogó, több lábon álló, objektív mutatókon alapuló és részletes elemzéseket is tartalmazó versenyképességet értékelő rendszerrel. Az Európai Unióban számos ország készít nemzeti versenyképességi jelentést gazdasága állapotáról. A legtöbb ország (kivéve például Írország és Lettország) monitoring rendszere elsősorban azonban csupán a makrogazdasági mutatókra koncentrál, továbbá egyikre sem jellemző konkrét versenyképességi irányok és javaslatok megfogalmazása. Egyes nemzetközi szervezetek (például: Európai Bizottság, OECD, IMF) a helyzetelemzésen felül ajánlásokkal is élnek az egyes országok működésével kapcsolatosan, illetve bizonyos esetekben követik is e javaslatok megvalósulását. A nemzetközi szervezetek ajánlásai ugyanakkor általában jóval kevesebb elemet tartalmaznak és nem terjednek ki a gazdaság és társadalom annyi területére, mint amennyivel a Magyar Nemzeti Bank foglalkozik kiadványaiban.

III. VERSENYKÉPESSÉGI TÜKÖR – A 330 PONT MEGVALÓSULÁSÁNAK MÉRÉSE

Az MNB *Versenyképességi tükör* című új, rendszeres kiadványának célja a *Versenyképességi program 330 lépésben* című kiadványban bemutatott javaslatok megvalósulásának pontos és számszerű nyomon követése, ami támogatja a végrehajtás folyamatát. A javaslatok teljesülését vizsgáló visszamérő rendszer elemző és leíró módszerekkel is vizsgálja a versenyképességi fordulat megvalósulását az MNB Versenyképességi programja alapján. A részleteket bemutató fejezet leíró jelleggel összefoglalja az egyes javaslatokhoz kapcsolódó intézkedéseket, az elemző fejezet pedig ennek alapján számszerűsíti a megvalósulás előrehaladását. Az előrehaladás értékelése kettős megközelítésben történik, hiszen az elért eredmények összefoglalása mellett jelentős hangsúlyt kap majd a még hátra lévő feladatok hangsúlyozása is. A kiadványt éves gyakorisággal fogjuk publikálni.

III.1. A MEGVALÓSULÁS MÉRTÉKÉNEK SZÁMSZERŰSÍTÉSE

A kvantitatív elemzés az egyes javaslatok fontossága és megvalósulásuk mértéke szerint értékeli a versenyképességi fordulat helyzetét. Az elemzés elsődlegesen azt vizsgálja, hogy az adott javaslat megvalósítása milyen fázisban áll. Az előrehaladás mértékének meghatározására egy 4 fokozatú skálát alkalmaz („nem kezdődött meg”; „megkezdődött”; „nagy mértékben megvalósult”; „teljesen megvalósult”). A 330 pontban foglalt javaslatok két csoportba sorolhatók abból a szempontból, hogy mit tekintünk megvalósulásnak. Egy részük valamilyen konkrét intézkedés elfogadását, egy új szabályozás bevezetését vagy egy régi megváltoztatását igényli. Más részük pedig inkább fejlesztési irányt jelöl ki, amelynek célját egy több, összehangolt lépést igénylő program végrehajtásával lehet elérni. Értelmszerűen előbbi akkor tekinthető megvalósultnak, ha a szabályozás megváltoztatását az illetékes szervezet elfogadta, utóbbi pedig akkor, ha a program megkezdődött. Még egy szempontot figyelembe kell venni a megvalósulás értékelésekor: az elfogadott szabályozás vagy megkezdett program teljes összhangban van-e a 330 pontban megfogalmazott javaslattal? Részben megvalósultnak lehet tekinteni egy javaslatot, ha ahhoz hasonló irányú, de mégis különböző vagy kisebb volumenű intézkedés történik, és akár teljesen megvalósultnak minősíthető egy pont, amennyiben ugyanazt a célt egy másik eszközzel érték el, ami nem váltott ki számottevő vagy káros mellékhatást. E szempontokat figyelembe véve a megvalósulás fázisát jelző kategóriák alkalmazásánál a következő kritériumokból indulunk ki:

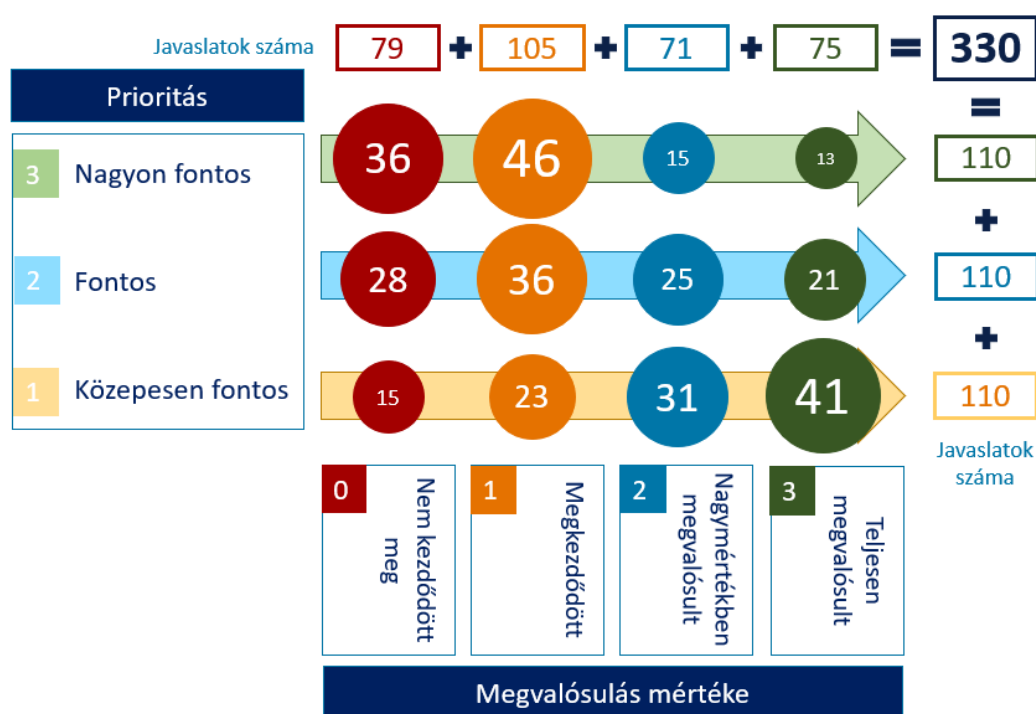
- **„Teljesen megvalósult”** egy javaslat akkor, ha megtörténtek a rá vonatkozó szabályozási változások (akár törvénymódosítások), illetve amennyiben inkább átfogóbb jellegű volt a javaslat, akkor abban az esetben, ha a cél elérését kitűző program eredményesen folyik. Abban az esetben is teljesen megvalósultnak tekinthető egy javaslat, ha ugyanazt a célt egy más, de eredményes és hatékony eszközzel érték el.
- A **„nagy mértékben megvalósult”** kategória az előkészített, indulás előtt álló programokra és elfogadás előtt álló intézkedésekre vonatkozik. Ezen felül vonatkozhat elfogadott intézkedésekre vagy megkezdett programokra abban az esetben, ha azok nem teljesen fedik a 330 pontban foglalt javaslat tartalmát vagy célját, illetve szűkebb körűek annál. Ekkor az eredeti javaslat megvalósításához a program vagy intézkedés megváltoztatása, vagy új intézkedés szükséges.
- Az a javaslat tekinthető **„megkezdődöttnek”**, amelyek esetében konkrét terv vagy stratégia született a 330 pontban megfogalmazott intézkedés megvalósítására. Szintén „megkezdődött” az a javaslat, amelyet részlegesen érintett egy elfogadott intézkedés vagy megkezdett program, de a javaslat lényeges elemei ennek ellenére megvalósulatlanok maradtak.

- A „nem kezdődött meg” kategóriába azok a javaslatok kerülnek, amelyekre nézve nem történt elfogadott intézkedés vagy konkrét bejelentés, illetve nem kezdődött meg olyan program, amely érintené.

Minden javaslat értékelésre kerül annak fényében, hogy a jegybank szakértői szerint az adott intézkedés megvalósulása mekkora mértékben járul hozzá a versenyképesség javulásához. A 330 pont abban a szellemben készült, hogy valamennyi része érdemi segítséget jelentsen Magyarország versenyképességének fejlesztéséhez. Mégsem tekinthető valamennyi javaslat azonos fontosságúnak, vannak közöttük kulcselemek. A legfontosabbak azok, amelyek a legnagyobb mértékben járulnak a versenyképességhez, a legerősebb a multiplikatív hatásuk, valamint amelyek további lépések előfeltételei. A versenyképesség javításához való hozzájárulás mértéke alapján három kategória került kialakításra „közepesen fontos”, „fontos”, vagy „nagyon fontos”. A javaslatokat mind a 12 fő területen egyenlő arányban soroljuk be e csoportokba, azaz mindhárom kategória 110 javaslatot tartalmaz.

A 6. ábra illusztrációként mutatja be, hogy a 330 pont miként kerülhet megosztásra a prioritás foka és a megvalósulás mértéke szerint.

6. ábra: Minta elemzés – A versenyképességi javaslatok megvalósulása a javaslatok prioritása szerint

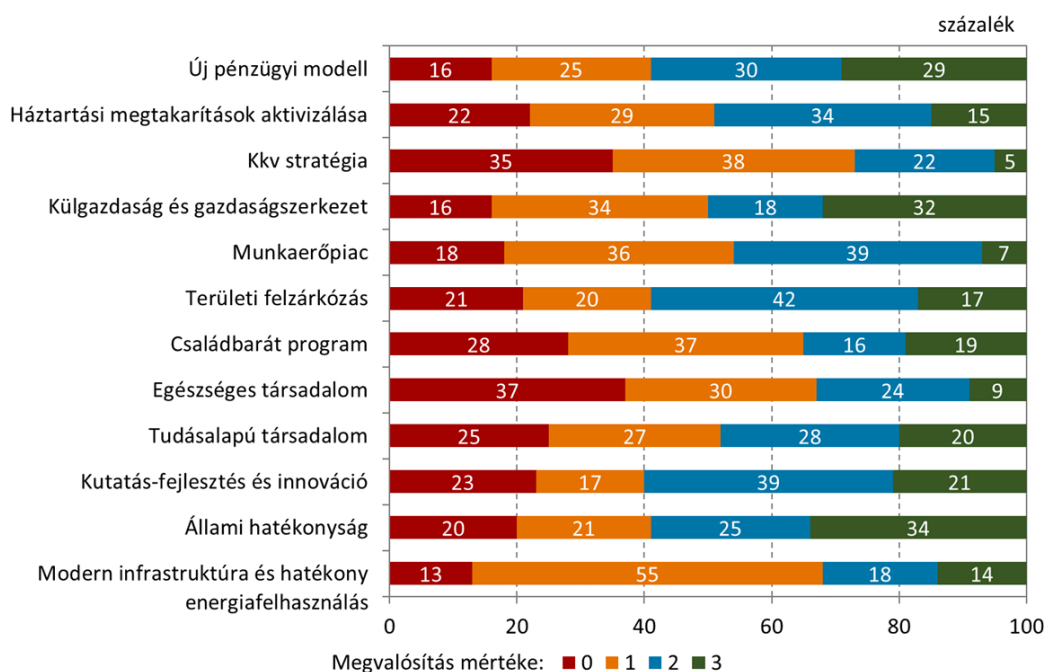

Megjegyzés: a pontok mérete arányos a javaslatok számával. Az ábra illusztráció, az itt látható számok tehát nem tükrözik az MNB jelenlegi értékelését, hiszen ezt elsőként az összes megjelenő Versenyképességi tükör fogja bemutatni.

Forrás: MNB.

A javaslatok megvalósulását témakörök szerint is szükséges vizsgálni. Az MNB a *Versenyképességi programban* 12 témakörben tett javaslatokat a versenyképesség javítására (3. ábra), és a versenyképesség fordulat végrehajtásához mind a 12 bemutatott területen szükséges a javasolt beavatkozások megvalósítása. A javaslatok fejezetek szerinti elemzése mutatja meg, hogy mely területeken sikerült a legnagyobb előrelépést elérni, illetve hol szükséges az előrehaladás fokozottabb támogatása a jövőben. A megvalósulás javaslatok témaköre szerinti bontásának illusztrációja (nem valódi adatok alapján) a 7. ábrán látható.

7. ábra: Minta elemzés – A versenyképességi javaslatok megvalósulása témakörönként

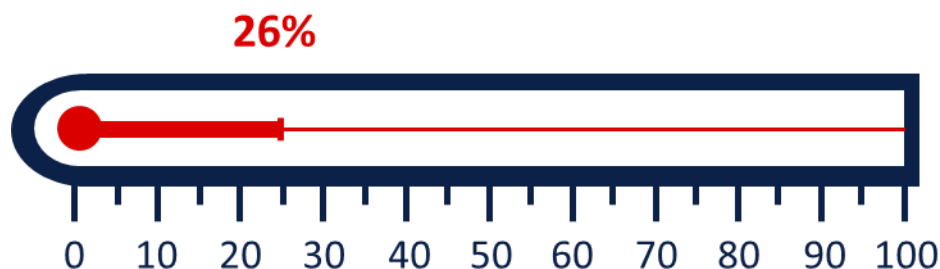
Megjegyzés: az ábra illusztráció, az itt látható számok tehát nem tükrözik az MNB jelenlegi értékelését, hiszen ezt elsőként az ősszel megjelenő Versenyképességi tükör fogja bemutatni.

Forrás: MNB.

A javaslatok megvalósulásának időbeli elemzése a legfontosabb eleme a *Versenyképességi tükörnek*, hiszen ez mutatja meg, hogy milyen előrelépés történt a korábbi időszakhoz képest. A Versenyképességi Tükör évente egy alkalommal, ősszel jelenik meg, így minden alkalommal egy évről egy évre tud számot adni. Az összehasonlításához természetesen változatlan módszertan és annak következetes alkalmazása szükséges. Az előrelépés mérhető aggregáltan és külön-külön valamennyi területen.

A módszertan alkalmas arra, hogy területenként és összesítve is bemutassa egy-egy számba sűrítve a javaslatok megvalósulásának mértékét. A javaslatok megvalósulási státusza alapján egy 0 és 3 közötti pontszámot kapnak, ahol a 0 a „nem kezdődött meg”, míg a 3 a „teljes megvalósult” állapotot jelöli. Az így kapott pontszám ezt követően súlyozásra kerül az adott javaslat prioritásával (ami egy 1 és 3 közötti szám, ahol 3 jelöli a „nagyon fontos” besorolású javaslatokat). Az így kapott teljesülési pontszámok témakörönként, majd az összes javaslat tekintetében összesítésre kerülnek. A teljesülés mértéke százalékos formában azt mutatja meg, hogy a javaslatok teljes körű megvalósulásához képest az adott időpillanatban mekkora a megvalósulás prioritással súlyozott mértéke. A mutató vizsgálható a teljes javaslatcsomag (8. ábra), illetve egyes területek vonatkozásában, továbbá lehetőséget teremt az időbeli előrehaladás mértékének bemutatására is (9. ábra).

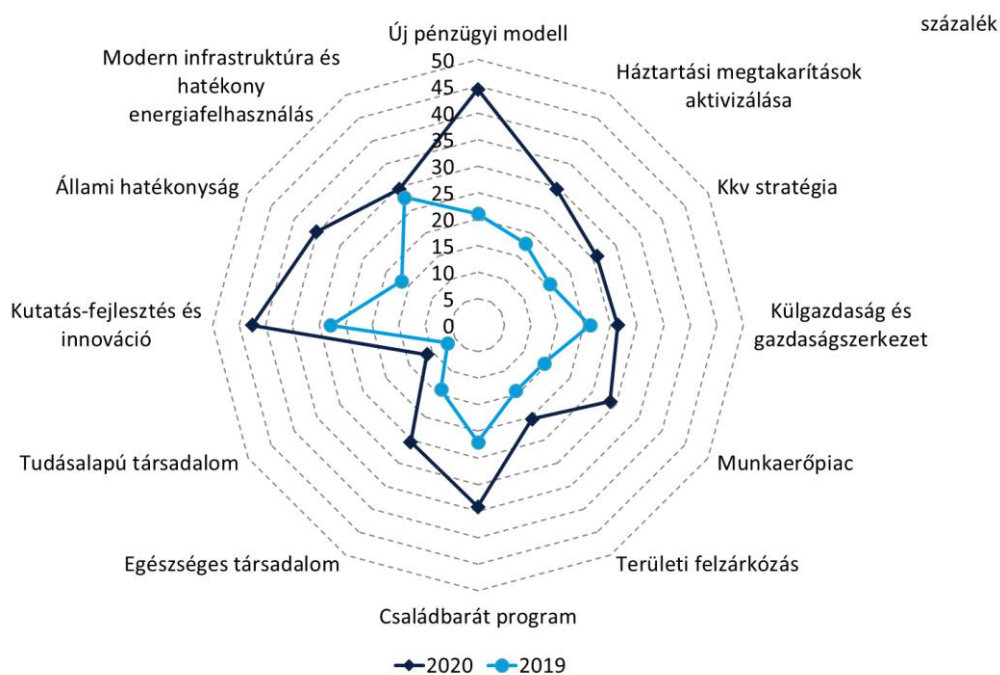
8. ábra: Minta elemzés – A versenyképességi javasaltok megvalósulásának összesített mértéke

Megjegyzés: az ábra illusztráció, az itt látható számok tehát nem tükrözik az MNB jelenlegi értékelését, hiszen ezt elsőként az ősszel megjelenő Versenyképességi tükör fogja bemutatni.

Forrás: MNB.

9. ábra: Minta elemzés – A versenyképességi javaslatok megvalósulásának összesített mértéke témakörönként

Megjegyzés: A skála 0 és 100 százalék között mozog. Az ábra illusztráció, az itt látható számok tehát nem tükrözik az MNB jelenlegi értékelését, hiszen ezt elsőként az ősszel megjelenő Versenyképességi tükör fogja bemutatni.

Forrás: MNB.

III.2. A MEGVALÓSULÁS RÉSZLETEINEK LEÍRÁSA

A javaslatok megvalósulásának részletes, leíró jellegű bemutatására a *Versenyképességi tükr* második felében kerül sor. Az egyes javaslatokhoz kapcsolódó elfogadott vagy tervezett intézkedéseket és programokat részletesen ismertetjük (1. táblázat). Ez a leíró jellegű összefoglalás alapvetően a 2017-ben megjelent első *Versenyképességi jelentés*ben is alkalmazott javaslat-követési rendszer elveire épül. Ennek érdekében szükséges valamennyi érintett szervezet, minisztérium, az MNB, a bankok és további gazdasági szereplők tevékenységének szoros nyomon követése. Az intézkedések ismertetése képezi alapját a megvalósulás mértékének számszerűsítésekor használt besorolásnak. Ezért az értékelések tartalmazzák a 330 ponthoz kötődő intézkedés vagy program részleteit, tartalmi azonosságát vagy eltéréseit a 330 pontban megfogalmazott javaslathoz képest, és a megvalósulás állapotát. A fejezetben az intézkedések részletes bemutatását tartalmazó táblázat mellett helyet kap majd egy összefoglaló táblázat is, ahol az összes javaslat megvalósulási helyzete áttekinthető lesz.

1. táblázat: Az MNB versenyképességi javaslatok teljesülésének részletes bemutatása

#	javaslat	Prioritás
66.	A kkv-k által igénybe vehető fejlesztési adókedvezmény esetében a beruházás értékhatárának 500 millió forintról 100 millió forintra csökkentése	3
Megvalósult intézkedés: 2018-ban minden korábbinál több, 8500 milliárd forint beruházás valósult meg Magyarországon. A Kormány folytatni kívánja a beruházásösztönző lépéseket, ezért a kis-és középvállalkozásokra vonatkozó fejlesztési adókedvezmény értékhatárát 500 millió forintról 3 lépésben, fokozatosan csökkenti: 2020-tól a kisvállalatok esetében 300, a középvállalkozások esetében 400 millió forintra; 2021-től a kisvállalatok esetében 100, középvállalkozások esetében 200 millió forintra; 2022-től a kisvállalatok esetében 50, középvállalkozások esetében 100 millió forintra. Az adócsökkentés mintegy 7 ezer vállalkozást érint.		
79.	Neumann János Alap létrehozása a kkv-k IKT fejlesztéseinek támogatására	2
124.	Egynapos aktív ellátások kapacitásának növelése	1
Megvalósult intézkedés: A Kormány bejelentése alapján 18 egészségügyi intézmény összesen 20 helyszínen független szervezeti egységként működő egynapos sebészeti központot alakít ki 2020-ig. A projekt 8 milliárd forint európai uniós forrásból valósul meg, amelynek felét az infrastruktúra kialakítására, míg a fennmaradó összeget 12 ezer eszköz és műszer beszerzésére fordítják.		

Jelmagyarázat	Teljesen megvalósult	Nagymértékben megvalósult	Megkezdődött	Nem kezdődött meg

Megjegyzés: illusztráció.

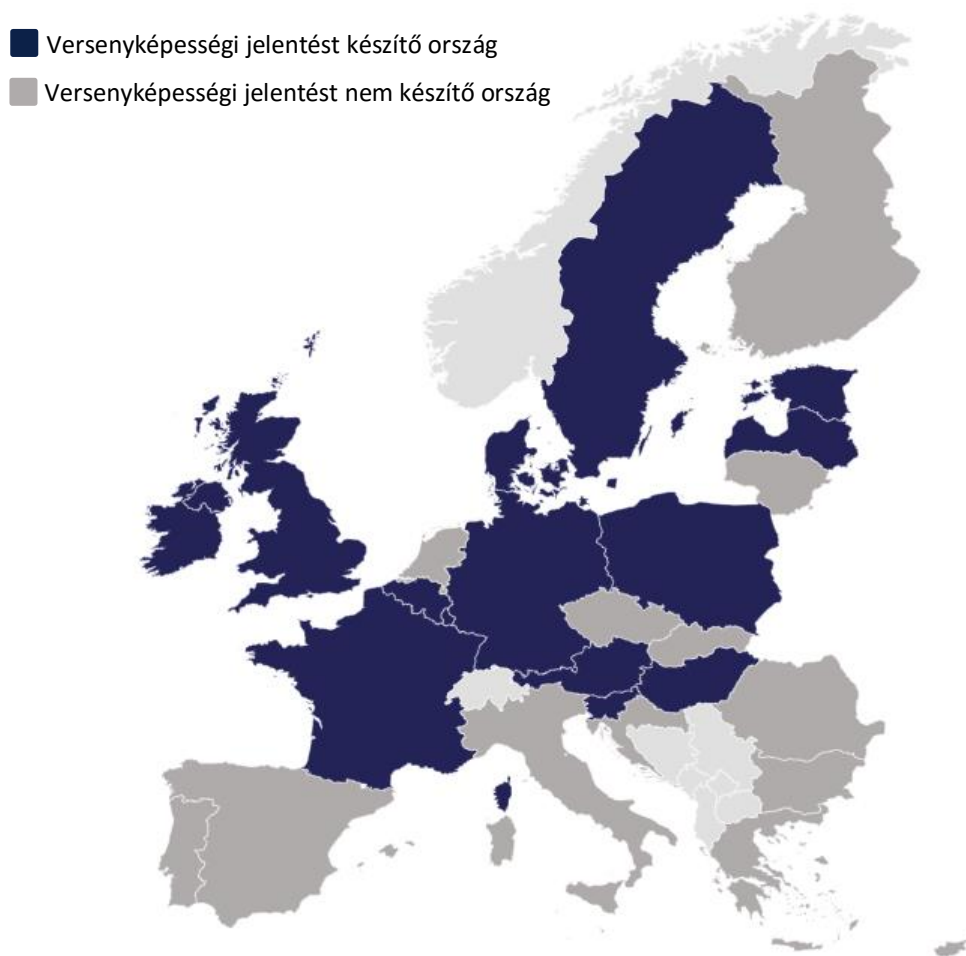
Forrás: MNB.

IV. VERSENYKÉPESSÉGI JELENTÉS – MAGYARORSZÁG VERSENYKÉPESSÉGI HELYZETÉNEK OBJEKTÍV MÉRÉSE

A 2017-ben első ízben megjelent Versenyképességi jelentés célja, hogy átfogó és objektív képet mutasson Magyarország versenyképességéről. A kiadvány olyan dimenziókat is részletesen vizsgált, amelyekre a jegybank hagyományos makrogazdasági elemzéseiben kevesebb fókusz esik, noha meghatározó szereppel bírnak a – főként a hosszabb távú – gazdasági folyamatok alakulása szempontjából. Ezek az alapvetően strukturális jellegű területek és tényezők befolyásolják a gazdasági szereplők fogyasztási, megtakarítási és beruházási döntéseit, a gazdaság potenciális növekedését, a pénzügyi egyensúlyt és mindezeken keresztül az elvárt hozamokat, az árszínvonalat és az inflációt is.

Az európai uniós országok fele készít nemzeti versenyképességi jelentést gazdasága állapotáról (10. ábra). Átfogó és mélyebb jelentést azonban csak néhány ország (például: Írország, Lettország és Luxemburg) publikál, más országok monitoring rendszere elsősorban csupán a makrogazdasági mutatókra koncentrál. A nemzeti versenyképességi jelentések túlnyomórészt objektív mutatókra koncentrálnak, elemzésük pedig főképp a mutatók időbeli vizsgálatára és a benchmark országokkal való összevetésre épít. A nemzeti jelentésekre nem jellemző, hogy konkrét versenyképességi irányok és javaslatok megfogalmazására is kiterjednének.

10. ábra: Versenyképességi jelentést készítő EU-s országok

Forrás: MNB.

A Versenyképességi jelentés törekszik arra, hogy más versenyképességi felmérések hiányosságait kiküszöbölje. A nemzetközi versenyképességi rangsorok (mint például az IMD, a WEF rangsora, vagy a Világbank Doing Business kiadványa) az egyes országokkal általában csak röviden, jellemzően írásos értékelés nélkül foglalkoznak, miközben az eredményeiket a felmérések módszertana is torzíthatja (2. táblázat). A *Versenyképességi jelentés* az egyes mutatók számszerű értékei mellett elemzi a versenyképesség meghatározó tényezőit idősorosan és nemzetközi összehasonlításban. A területek és azok mutatói az ezzel járó információvesztés megelőzése miatt nincsenek kompozit indikátorba sűrítve. Az eredmények áttekinthetőségének elősegítése érdekében ugyanakkor egy ábrán megjelenítésre kerülnek az adott versenyképességi terület legfontosabb mutatóinak stilizált eredményei (11. ábra).

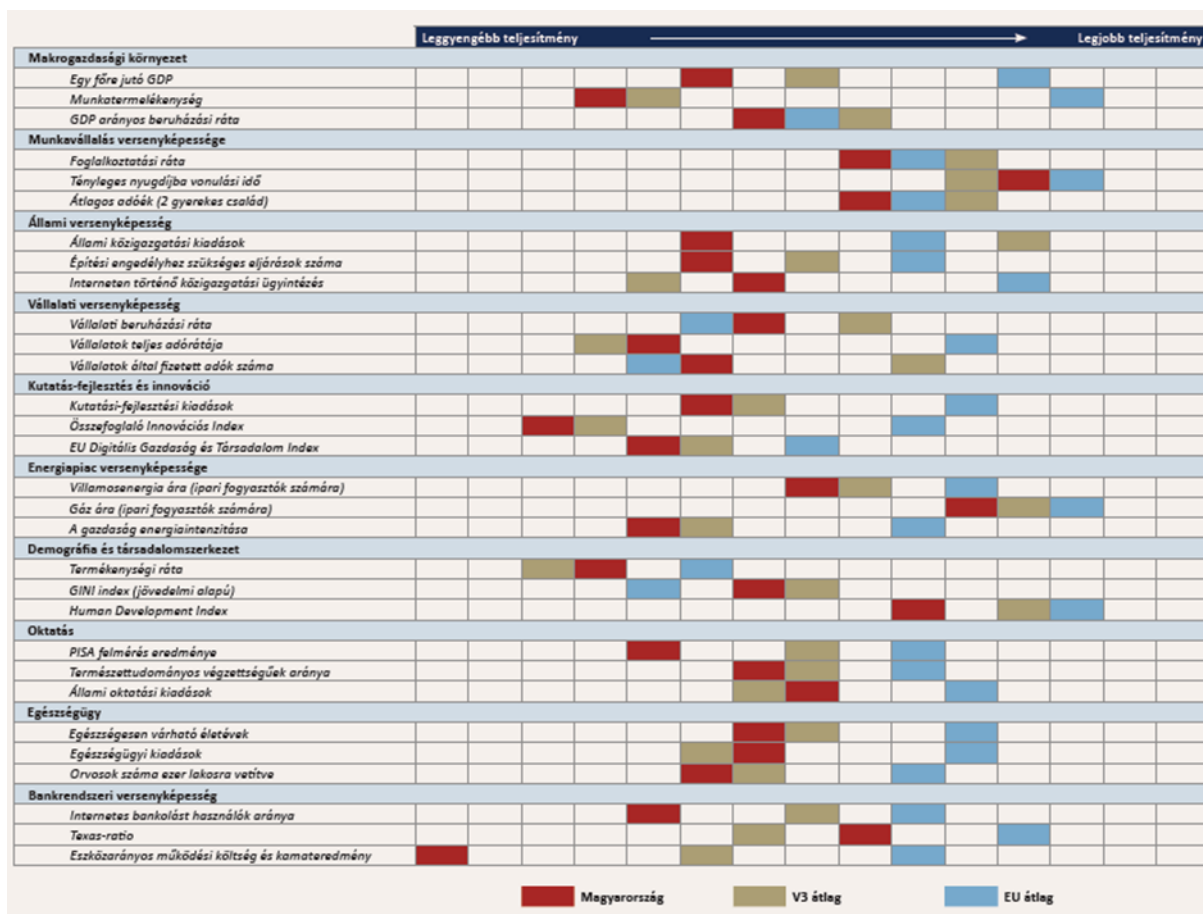
2. táblázat: A globális versenyképességi rangsorok módszertani összefoglalója

	World Economic Forum – GCI	IMD - WCR	World Economic Forum - IDI	World Bank – Doing Business	Economic Complexity Index
Mutatók száma	114	341	12	45	-
Objektív mutatók száma	30	226	12	45	-
Országok száma	138	63	109	190	131
Átfogó	✓	✓	✗	✗	✗
Globális	✓	✗	✓	✓	✓
Objektív	✗	✓	✓	✓	✓

Forrás: MNB.

Az országok széles körének összehasonlítása helyett az elemzés középpontjában Magyarország áll, a visegrádi országok, Ausztria és az Európai Unió átlaga pedig benchmarkként fog megjelenni. A nemzetközi versenyképességi felmérések általában törekednek arra, hogy minél szélesebb területi lefedettséget érjenek el, ami azonban számos esetben az adatminőség, vagy az összehasonlíthatóság rovására megy. A nemzeti elemzések ezzel szemben általában csak az adott ország vagy akár azon belüli akár csak egy-egy ágazat adottságait és kilátásait vizsgálják. Az MNB *Versenyképességi jelentése* ebből a szempontból is eltér más nemzetközi szervezetek vagy egyes országok versenyképességi kiadványaitól. Az MNB a kiválasztásakor tudatosan szűkítette a vizsgált országok körét európai uniós szintre, biztosítva ezzel az adatok minőségét és a releváns versenytársak elemzésebe történő bevonásának szempontját egyaránt. Az elemzések alapvetően az Európai Unió országait vizsgálják, azonban egyes esetekben – elsősorban az adatok rendelkezésre állása miatt – más országcsoport is górcső alá kerül (például: OECD-országok). A 2017-ben megjelent *Versenyképességi jelentésben* Ausztria még nem kapott kiemelt összehasonlítási szerepet. Mivel azonban a fenntartható felzárkózás céljaként az osztrák gazdasági teljesítmény megközelítése lett kitűzve, így Ausztria eredményei is bekerülnek a benchmarkok közé.

11. ábra: Magyarország stilizált versenyképességi pozíciója a többi visegrádi ország (V3) és az uniós országok átlagához viszonyítva a legfőbb versenyképességi mutatók alapján

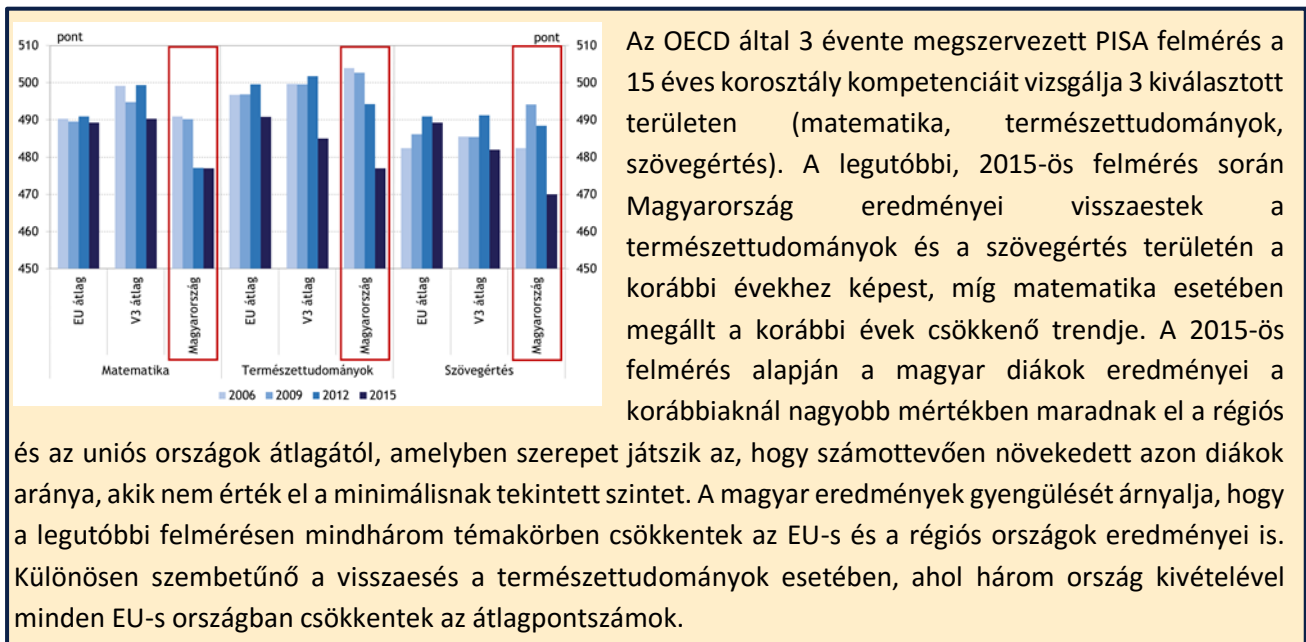
Forrás: MNB Versenyképességi jelentés 2017.

A nemzetközi versenyképességi jelentésektől és rangsoroktól az elemzésünk az objektív adatok körében és az eredmények értékelésében is különbözik. A széles földrajzi lefedettség érdekében a nemzetközi rangsorok gyakran támaszkodnak nem objektív, hanem – egyes esetekben alacsony létszámú, nem reprezentatív – felméréseken alapuló adatokra. A felmérések azonban elsősorban szubjektív benyomást, hangulatot tükröznek, amelyek könnyen torz képet festhetnek a valós állapotokról, különösen nemzetközi összehasonlításban. Értékelésünk szerint azonban a versenyképességi fordulat nélkülözhetetlen előfeltétele a pontos és hiteles helyzetértékelés, így a versenyképességi elemzése során döntően objektív mutatókat vizsgál.

A *Versenyképességi jelentés* kiemelt célja, hogy bemutassa, mely területeken sikerült előrelépést elérni a *Versenyképességi programban* bemutatott kezdeti állapothoz képest. A változás, a magyar versenyképesség tényezőinek a korábbi állapotukhoz képesti elmozdulása legalább olyan fontosságú, mint a nemzetközi versenytársainkhoz képesti pozíció vizsgálata. Az MNB fontosnak tartja, hogy bemutassa a fejlődés eredményeit, valamint objektív módon rámutasson a hiányosságokra és a további fejlesztésre szoruló területekre egyaránt.

A Versenyképességi jelentés idősorosan is bemutatja az ország versenyképességi pozíciójának alakulását, miközben elemzi a mutatók alakulásának okait. A globális rangsorok hiányossága, hogy általában nem tartalmazzák az eredmények írásos elemzését, illetve a mutatók értékeinek múltbeli alakulásukkal való összevetését sem. Ezzel szemben az MNB jelentése igyekszik a felhasználók számára könnyen áttekinthető és használható módon bemutatni hazánk versenyképességi helyzetét. A 12. ábra egy minta elemzést mutat be: idősorosan, ugyanakkor benchmark országokkal összehasonlítva mutatja be a magyar eredményeket, összefoglalja a mutató legfontosabb módszertani tudnivalóit, valamint röviden értelmezi is az eredményeket.

12. ábra: Minta elemzés – A PISA felmérések eredményei

Forrás: MNB Versenyképességi jelentés 2017.

A Versenyképességi jelentés célja, hogy a szakértőkön kívül az érdeklődő szélesebb közvélemény számára is információkat biztosítson Magyarország versenyképességének helyzetéről. A versenyképességi fordulat megvalósulásához számos területen nem csupán a kormányzat, hanem a gazdaság szereplőinek szemléletváltására is szükség van. Éppen ezért különösen lényegesnek tartjuk azt, hogy a különböző kommunikációs csatornákon keresztül minél szélesebb rétegekhez jussanak el az MNB versenyképességgel kapcsolatos üzenetei és javaslatai.

FORRÁSOK

Asztalos, P. – Horváth, G. – Krakovsky, S. – Tóth, T. (2017): Ellentétek feloldása a bankrendszerek versenyképességének mérésében – az MNB bankrendszeri versenyképességi indexe. Hitelintézeti Szemle, 16. évf. 3. szám, 2017.

Elérhető: <http://www.hitelintezetiszemle.hu/letoltes/asztalos-peter-horvath-gabor-krakovsk-tefan-toth-tamas.pdf>

MNB (2017): Versenyképességi jelentés 2017.

Elérhető: <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/versenykepessegi-jelentes/versenykepessegi-jelentes-2017>

MNB (2018): 180 lépés a magyar gazdaság fenntartható felzárkózásáért. Műhelymunka, 2018 június.

Elérhető: <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-180-pontja.pdf>

MNB (2018): Növekedési jelentés 2018.

Elérhető: <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/novekedesi-jelentes/2018-11-08-novekedesi-jelentes-2018-november>

MNB (2019): Versenyképességi program 330 pontban.

Elérhető: <https://www.mnb.hu/letoltes/versenykepessegi-program.pdf>

Palotai, D. – Virág, B. (2016): Versenyképesség és növekedés. Magyar Nemzeti Bank, 2016.

Elérhető: <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/mnb-szakkonyvsorozat/versenykepesseges-novekedes>

Szent-Györgyi Albert

(Budapest, 1893. szeptember 16. – Woods Hole, Massachusetts, 1986. október 22.)

Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas magyar orvos, biokémikus.

1904 és 1911 között a Lónyay utcai református gimnáziumban végezte a középiskolát, majd tanulmányait a Budapesti Tudományegyetem Orvostani Karán folytatta. Az első világháborúban katonaorvosként vett részt a keleti fronton. Életét kockáztatva segített a sérültek kimentésében, amiért Ezüst Vitézségi Érmét kapott. Az első világháború után Pozsonyban, Prágában, Berlinben, Leidenben, Groningenben folytatott tanulmányokat a biológia, az élettan, a gyógyszeratan, a bakteriológia, majd a fizikai-kémia terén.

Kutatásai során állatok mellékveséjében azonosított egy új anyagot, amelyet később káposztából és narancsból sikerült kinyernie. A $C_6H_8O_6$ összegképletű anyag a hexuronsav elnevezést kapta. 1927-ben megvédte a hexuronsav felfedezéséről írt doktori disszertációját a cambridge-i egyetemen, és a kémiai tudományok doktora lett.

1928. október 1-én kinevezték a szegedi egyetem tanárává, ahol 1931-ben kezdte meg kutatói és tanári tevékenységét az orvosi vegytani intézet professzoraként. 1931-től a C-vitamin kutatásával foglalkozott, amelynek pontos összetétele, akkor még ismeretlen volt. Szent-Györgyi viszont kimutatta, hogy a mellékvesében található hexuronsav és a C-vitamin ugyanaz az anyag. Ezt követően paprikából sikerült nagy mennyiségű C-vitamint előállítani. További kutatásai kiterjedtek többek között a biológiai oxidációra, az akkor egészében még nem ismert citrátciklus egyes részeinek vizsgálatára és a mechanikai izommozgás fehérjekémiai hátterének feltárására.

1937-ben élettani-orvosi Nobel-díjat kap a C-vitaminnal kapcsolatos kutatásaiért "a biológiai égés folyamatával kapcsolatos felfedezései, különösen a C-vitaminnal és fumársav katalizátorral végzett kutatómunkája elismeréseképpen". A Nobel-díjjal kapott érmét az akkoriban kitört finn háború szenvedőinek ajánlotta fel, amit Wilhelm Hilbert helsinki vállalati igazgató később megvett és 1940-ben a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta, ahol a mai napig őrizik az érmét. 1938-ban a Magyar Tudományos Akadémia tagja lett.

1947-ben elhagyta az országot és a Boston melletti Woods Hole-ban telepedett le, ahol előbb a tengerbiológiai laboratóriumának igazgatója, majd a Dartmouth-i Egyetem professzora volt. Élete utolsó két évtizedét a rákkutatásnak szentelte. Fontos meglátása volt a szabad gyökök szerepének felismerése a rák kialakulásában és a vitaminok (mint például a C-vitamin) gyökfogó szerepének felismerése. 1972-ben létrehozta a Nemzeti Rákkutató Alapítványt. Az 1960-as években elkezdett a politikával is foglalkozni. Számos cikket írt, amiben bírálta a nukleáris fegyverkezést és 1970-ben a vietnámi háború ellen is felszólalt. 1978-ban tagja volt a koronázási ékszereket Magyarországra szállító küldöttségnek.

Szent-Györgyi Albert öregkorában is megtartotta szellemi és fizikai frissességét. 1986. október 22-én halt meg otthonában veseelégtelenség következtében. Az Atlanti-óceán partján lévő háza kertjében temették el.

A VERSENYKÉPESSÉG MÉRÉSÉNEK MÓDSZERTANA
2019

Nyomda: Pauker–Prospektus–SPL Konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.